แนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

GUIDELINES FOR RESOURCE MOBILIZATION FOR EDUCATION IN SCHOOLS UNDER UDON THANI SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

[1]กชกร หลักคำ และ [2]สุชาดา บุบผา

[1]Kodchakorn Lakkham and [2]Suchada Bubpha

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, ประเทศไทย

Udon Thani Rajabhat University, Thailand.

[1]65120605225@udru.ac.th

Received : December 16, 2024; **Revised** : March 21, 2025; **Accepted** :April 29, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี 2) หาแนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการรระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี อยู่ในระดับมาก และความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรงบประมาณ ทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี และทรัพยากรการบริหารจัดการ ตามลำดับ 2) แนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี มี 29 แนวทาง ได้แก่ แนวทางการระดมทรัพยากรบุคคล 7 แนวทาง แนวทางการระดมทรัพยากรงบประมาณ 8 แนวทาง แนวทางการ

---

[1]นักศึกษาหลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

[2]ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ระดมทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี 6 แนวทางและแนวทางการระดมทรัพยากรการบริหารจัดการ 8 แนวทาง

คำสำคัญ : ทรัพยากรเพื่อการศึกษา, แนวทางการระดมทรัพยากร

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the current conditions, desirable conditions and needs assessment of the Resource Mobilization for Education in Schools Under Udon Thani Secondary Educational Service Area Office 2) to determine the Resource Mobilization for Education in Schools Under Udon Thani Secondary Educational Service Area Office. The results were as follows: 1) the overall of current conditions were at the high level and the overall of desirable condition were at the high level. And needs assessment in order from highest to lowest are human resources. Budget resources Material resources, equipment and technology and management resources, In order. 2) Guidelines for Resource Mobilization for Education in Schools Under Udon Thani Secondary Educational Service Area Office. There are a total of 29 approaches, including 7 approaches to human resource mobilization, 8 approaches to budget resource mobilization, 6 approaches to material and technology resource mobilization, and 8 management resource mobilization approaches.

Keywords: Educational Resources, Guidelines for Resource Mobilization

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติสาระสำคัญในหมวด 5 หน้าที่ของรัฐด้านการศึกษา มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลา 12 ปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และบัญญัติเกี่ยวกับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายว่าในการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาหรือให้ประชาชนได้รับการศึกษา รัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าจ่ายในการศึกษาตามความถนัดของตน ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาดังกล่าวสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่งจะได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลหรือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เป็นเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัว เพื่อจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ตามจำนวนนักเรียนเป็นรายบุคคล แบ่งตามระดับการจัดการศึกษา คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ปีการศึกษาละ 1,836 บาทต่อคน ระดับประถมศึกษา ปีการศึกษาละ 2,052 บาทต่อคน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษาละ 3,780 บาทต่อคน และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษาละ 4,104 บาทต่อคน (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2567) แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2560-2579 ออกตามความในรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดให้ผู้ปกครอง/ชุมชน มีส่วนร่วมในการสนับสนุนพัฒนาหลักสูตรและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ร่วมกับครูและเครือข่ายในการพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถของบุตรหลานให้เติมตามศักยภาพ ตลอดจนติดตาม ดูแล ป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ปัญหาทางการศึกษาของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2553 มาตรา 38 กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา และมาตรา 39 ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ประสานการระดมทรัพยากร และที่สำคัญคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถช่วยระดมทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกท้องถิ่นเข้ามาช่วยในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษาได้เป็นอย่างดีรวมทั้งสามารถที่จะช่วยเสริมสร้างพัฒนาผู้เรียนในหลาย ๆ ด้าน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2562 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 9 (5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษาหมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศมาใช้จัดการศึกษาดังนี้ (1) ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยอาจจัดเก็บภาษี เพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด (2) ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากรดังกล่าว โดยการสนับสนุน การอุดหนุนและใช้มาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษี ตามความเหมาะสมและความจำเป็น ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด (พระราชบัญญัติการศึกษา

แห่งชาติ, 2562) รัฐบาลได้ดำเนินการจัดสรรงบประมาณเป็นเงินอุดหนุนการศึกษาให้แก่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ปัญหาความเสมอภาค คุณภาพและประสิทธิภาพของการศึกษากลายเป็นประเด็นหลักของการปฏิรูปการศึกษา โดยเสนอให้มีการระดมทรัพยากรจากแหล่งอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากงบประมาณแผ่นดินมาใช้ในการจัดการศึกษาให้มากขึ้น (จันทิมา อัชชะสวัสดิ์, 2556) นอกจากนี้เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ ได้กล่าวถึงสภาพปัญหาการอุดหนุนการศึกษาไทยที่น่าสนใจ คือ 1) ความจำกัดด้านงบอุดหนุนการศึกษา โดยเฉลี่ยงบอุดหนุนรายหัว ส่งผลให้เงินอุดหนุนไม่เพียงพอ โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กจะมีต้นทุนความต้องการทางทรัพยากรเพื่อการศึกษาที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยอุดหนุนรายหัว 2) การไม่สามารถกระจายโอกาสทางการศึกษาที่คุณภาพสู่กลุ่มคนด้อยโอกาสที่แท้จริง3) การเพิ่มความเลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาระหว่างเขตเมืองกับชนบท 4) การจัดสรรทรัพยากรไม่มีประสิทธิภาพสูงสุด เนื่องจากรัฐมีความจำกัดด้านงบประมาณ ซึ่งงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดควรถูกจัดสรรไปในส่วนที่จำเป็นและมีความต้องการสูงสุดก่อน เพื่อการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด อีกทั้งการจัดสรรงบอุดหนุนไม่มีพลังขับเคลื่อนหรือจูงใจมากพอที่ทำให้โรงเรียนให้ความสำคัญหรือมีส่วนรับผิดชอบต่อการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ที่รายงานสรุปผลการสัมมนาระดมความคิดเรื่องการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษา พบว่าปัญหาการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและความต้องการจำเป็นของผู้เรียนรายบุคคลหรือขนาดของโรงเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งไม่มีงบประมาณเพียงพอสำหรับการบริหารจัดการและพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ อีกทั้งได้รับงบประมาณล่าช้า และสอดคล้องกับรายงานผลดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี งบประมาณการพัฒนาระบบบริหารจัดการมีค่อนข้างจำกัดทำให้การขับเคลื่อนไม่ครอบคลุมทุกโครงการ/กิจกรรม ตามเป้าหมาย

ประเทศไทยมีแนวทางในการระดมทรัพยากรที่หลากหลายตามแนวทางที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ทั้งด้านทรัพยากรเงิน ภูมิปัญญา ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม วัสดุครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ และสื่อการเรียนรู้ โดยมีวิธีการระดมทรัพยากรที่แตกต่างกันตามบริบทสังคมวัฒนธรรมของท้องถิ่นและโรงเรียน ด้วยการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรของโรงเรียนจากทุกภาคส่วนอย่างมีประสิทธิภาพในการพัฒนาความสามารถขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน เช่น สมาคมผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชนหรือองค์กรเอกชน มูลนิธิ และสถานประกอบการ เป็นต้น ซึ่งโรงเรียนบางแห่งได้รับการสนับสนุนด้านทรัพยากรสูง ในขณะที่โรงเรียนบางแห่งตั้งอยู่ในชุมชนขาดแคลน ขาดการสนับสนุนทรัพยากร (พิณสุดา สิริธรังศรี, 2559) ในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนในระดับนโยบายในประเทศไทยยังไม่เป็นระบบ

และไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน จึงควรจัดรูปแบบการระดมทรัพยากรให้เป็นระบบ Niyomyart, P., Bubpha, S., & Bailee, C. (2023). ได้กล่าวว่าเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้นำไปเป็นกรอบและแนวทางการพัฒนาการศึกษา และการเรียนรู้ทุกช่วงวัยตลอดชีวิต ภายใต้เศรษฐกิจและบริบทสังคมของโรงเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี มีโรงเรียนในสังกัดทั้งหมด 63 โรงเรียน ดำเนินการจัดการศึกษาตามนโยบายรัฐบาล แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560–25679 นโยบายและจุดเน้นกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานีนำแนวทางการดำเนินงานสู่โรงเรียนในสังกัด เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนในทุกด้านให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ ทั้งนี้โรงเรียนในสำกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานีประสบปัญหาในการบริหารจัดการทรัพยากรในการขับเคลื่อนการศึกษา ด้านทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรงบประมาณ ทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีและทรัพยากรการบริหารจัดการ เนื่องจากโรงเรียนต้องรองบประมาณส่วนใหญ่จากงบอุดหนุนรัฐบาลในการขับเคลื่อนการบริหารการศึกษา ความแตกต่างของบริบทโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน ชุมชน การได้รับการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาที่แตกต่างกันของแต่ละโรงเรียน งบประมาณด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการจึงไม่เพียงพอต่อความต้องการในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน การระดมทรัพยากรของโรงเรียนจากหน่วยงานอื่นมาสนับสนุนการจัดการศึกษาก็ดำเนินการไม่สอดคล้องกับกฎหมายที่เอื้อต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ส่งผลให้เกิดความไม่เท่าเทียมและความไม่เสมอภาคในการได้รับการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาของผู้เรียน เพื่อให้การบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนสามารถดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย โรงเรียนจึงจำเป็นต้องหาวิธีการขอรับการสนับสนุนหรือระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาแนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ให้โรงเรียนสามารถนำไปใช้ในการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

2. เพื่อหาแนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ทั้งหมด 63 โรงเรียน ปีการศึกษา 2566 จำนวน 2,575 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 335 คน คัดเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นเกณฑ์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 1 ฉบับ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบเกี่ยวกับถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบของ Likert

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยการนำผลการบันทึกจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์หาแนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี โดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียน	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			ความต้องการจำเป็น	
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	PNI	ลำดับ
1. ทรัพยากรบุคคล	3.56	0.64	มาก	4.37	0.47	มาก	0.27	1
2. ทรัพยากรงบประมาณ	3.61	0.58	มาก	4.26	0.41	มาก	0.19	2
3. ทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี	3.72	0.80	มาก	4.32	0.45	มาก	0.17	3
4. ทรัพยากรการบริหารจัดการ	3.84	0.77	มาก	4.22	0.40	มาก	0.10	4
โดยรวม	3.68	0.70	มาก	4.29	0.43	มาก	-	-

จากตารางที่ 1 พบว่าสภาพปัจจุบันของการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.68, S.D. = 0.70) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านทรัพยากรการบริหารจัดการ ($\overline{X}$ = 3.84, S.D. = 0.77) รองลงมา คือ ด้านทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี ($\overline{X}$ = 3.78, S.D. = 0.80) ด้านทรัพยากรงบประมาณ ($\overline{X}$ = 3.61, S.D. = 0.58) และด้านทรัพยากรบุคคล ($\overline{X}$ = 3.56, S.D. = 0.64) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์ของการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี อยู่ในระดับมากทุกด้าน มีค่าเฉลี่ย คือ 4.29 เมื่อพิจารณาการจัดลำดับโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ด้านทรัพยากรบุคคล ($\overline{X}$ = 4.37, S.D. = 0.47) ด้านทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี ($\overline{X}$ = 4.32, S.D. = 0.45) ด้านทรัพยากรงบประมาณ ($\overline{X}$ = 4.26, S.D. = 0.41) และด้านทรัพยากรการบริหารจัดการ ($\overline{X}$ = 4.22, S.D. = 0.40) ตามลำดับ

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี เรียงลำดับความต้องการจำเป็นที่มีค่ามากไปหาน้อย พบว่า ด้านทรัพยากรบุคคล มีค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$ = 0.27) ด้านทรัพยากรงบประมาณ มีค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$ = 0.19) ด้านทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี มีค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$ = 0.17) และด้านทรัพยากรการบริหารจัดการ มีค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$ = 0.10) ตามลำดับ

2. แนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ได้ข้อสรุปดังนี้

2.1 แนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียน ด้านทรัพยากรบุคคล มี 7 แนวทาง ได้แก่ 1) สำรวจอัตรากำลังบุคลากรในโรงเรียน จัดทำข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบันเสมอ 2) ร่วมกันประชุมวางแผนและดำเนินการจัดจ้างบุคลากรตามความต้องการ 3) เชิญวิทยากร หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยสอน 4) เชิญวิทยากรผู้รู้เฉาะด้านมาถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ประสบการณ์แก่นักเรียน 5) เปิดโอกาสให้นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยมาฝึกประสบการณ์วิชาชีพมาช่วยสอน 6) ติดตามและตรวจสอบการดำเนินการสรรหาบุคคลตรงตามตำแหน่ง วัตถุประสงค์การจัดหา และ 7) ร่วมกันวางแผนการดำเนินการแก้ไขการขาดแคลนทรัพยากรบุคคลให้ครอบคลุมและรัดกุม

2.2 แนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียน ด้านทรัพยากรงบประมาณ มี 8 แนวทาง ได้แก่ 1) บุคลากรที่เกี่ยวข้องร่วมประชุมวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ตั้งเป้าหมายการระดมทรัพยากรเงิน กำหนดหลักการและเหตุผลของความต้องการระดมทรัพยากร 2) สำรวจความต้องการเร่งด่วนของการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ที่ต้องใช้เงินงบประมาณ และแหล่งรายได้ที่มาของเงินอย่างชัดเจน 3) ประชุมวางแผนการระดมทรัพยากร จัดตั้งคณะดำเนินงาน 4) การประชาสัมพันธ์ให้สมาคมผู้ปกครองนักเรียน ชมรมศิษย์เก่า เครือข่ายอื่นที่เกี่ยวข้อง ชมชุนและหน่วยงานอื่น ๆ ได้รับทราบอย่างทั่วถึง 5) ดำเนินการจัดหางบประมาณ โดยการขอรับการสนับสนุน การขอรับบริจาค การจัดทำผ้าป่าเพื่อการศึกษา 6) ต้องกำกับ ติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายเงินงบประมาณตามระเบียบกฎหมาย มีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ 7) โรงเรียนต้องใช้จ่ายเงินตามวัตถุประสงค์และความต้องการจำเป็นตามโครงการ/กิจกรรม และ 8) หากการดำเนินการระดมทรัพยากรไม่เป็นไปตามเป้าหมายจะต้องหาแนวทางแก้ไข โดยการประชุมร่วมการทุกฝ่าย เพื่อรับทราบผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น และช่วยการวางแผนการดำเนินการต่อไป

2.3 แนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียน ด้านทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี มี 6 แนวทาง ได้แก่ 1) สำรวจความพร้อมและความต้องการทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี 2) ตั้งเป้าหมายการระดมทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี กำหนดหลักการ

และเหตุผลของความต้องการระดมทรัพยากร ประชุมวางแผนการระดมทรัพยากร จัดตั้งคณะดำเนินงาน 3) การประชาสัมพันธ์ให้สมาคมผู้ปกครองนักเรียน ชมรมศิษย์เก่า เครือข่ายอื่นที่เกี่ยวข้อง ชมชุนและหน่วยงานอื่นๆ ได้รับทราบอย่างทั่วถึง 4) ควรหาผู้สนับสนุนหลักหรือผู้บริจาครายใหญ่ 5) ประเมินผลการใช้วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ทั้งก่อนใช้ ระหว่างใช้และหลังใช้เสมอ เพื่อสร้างจิตสำนึกให้ทุกคนตระหนักถึงการดูแลรักษา ซ่อมแซมให้พร้อมใช้งานเสมอ และ 6) การประชุมร่วมการทุกฝ่าย เพื่อรับทราบผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น และช่วยการวางแผนการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์

2.4 แนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียน ด้านทรัพยากรการบริหารจัดการ มี 8 แนวทาง ได้แก่ 1) ก่อนจะกำหนดประเด็นการรับการระดมได้ต้องตรวจสอบก่อนว่ามีอะไรบ้างที่ต้องได้รับการพัฒนา และแก้ไขให้ดีขึ้น โดยจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบันเสมอ 2) วางแผนการระดมทรัพยากร กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ให้ชัดเจน กำหนดตามนโยบาย วิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน 3) ผู้อำนวยการต้องวางแผนการดำเนินการอย่างเป็นระบบ รอบครอบและรัดกุม 4) ใช้คนให้ถูกงาน ใช้ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ประสบการณ์ของผู้ดำเนินงานมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับเวลา และสถานการณ์ 5) อบรมพัฒนาผู้ดำเนินงานให้พร้อมในการทำงาน 6) ผู้บริหาร คณะดำเนินงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องกำกับ ติดตามความก้าวหน้า 7) ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันช่วยให้การดำเนินการระดมทรัพยากร ประชุม หารือเพื่อให้สามารถดำเนินการได้ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ และ 8) ประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลวิเคราะห์ข้อจุดแข็ง จุดอ่อนของการดำเนินการ และวางแผนร่วมกันเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการระดมทรัพยากร

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาแนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญเพื่อนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี พบว่า สภาพปัจจุบันของการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านทรัพยากรการบริหารจัดการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สังเวียน มาลาทอง (2556) ได้ศึกษาการวิจัยการระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี พบว่า สภาพการระดม

ทรัพยากรเพื่อการบริหารการศึกษาในสถานศึกษา ในภาพรวมมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านทรัพยากรบุคคลมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญส่ง จอมหงษ์ (2563) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการระดมทุนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการระดมทุนสำหรับสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อ พิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี พบว่า ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการเป็นในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรงบประมาณ ทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี และทรัพยากรการบริหารจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาเป็นการดำเนินงานให้ได้มาซึ่งทรัพยากรทั้งที่เป็นตัวเงิน และไม่ใช่ตัวเงิน อันได้แก่ บุคคล และสิ่งของ เช่น ภูมิปัญญา องค์ความรู้ วิชาการ แรงงาน วัสดุครุภัณฑ์ สิ่งก่อสร้าง ฯลฯ ที่สนับสนุนการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่เกิดกับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งระดับนโยบายและระดับสถานศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ฤทธิ์ ประทุมชัย (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่า ค่าดัชนีการเรียงลำดับความต้องการจำเป็น อยู่ระหว่าง 0.30 – 0.34 เมื่อพิจารณาเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ทรัพยากรเงิน 2) ทรัพยากรบุคคล 3) ทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์ และ 4) ทรัพยากรบริหารจัดการ

4. แนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี พบ 29 แนวทาง ได้แก่ ทรัพยากรบุคคล 7 แนวทาง ทรัพยากรงบประมาณ 8 แนวทาง ทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี 6 แนวทาง และ ทรัพยากรการบริหารการศึกษา 8 แนวทาง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ทิพมณฑา ทนุการ (2558) ได้ศึกษาการจัดการเชิงกลยุทธ์ในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่า ทรัพยากรด้านเงินทุน สถานศึกษาควรดำเนินการสำรวจความ

ขาดแคลนและความด้อยโอกาสของนักเรียนเพื่อนำข้อมูลเสนอต่อผู้บริจาคที่มีวัตถุประสงค์ให้จัดตั้งกองทุน เขียนโครงการสนับสนุนและแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการเงินกองทุนรวมทั้งประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษาจากเงินที่ผู้บริจาคมีวัตถุประสงค์ให้จัดตั้ง

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากผลการศึกษาพบว่าสภาพปัจจุบันของการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านทรัพยากรการบริหารจัดการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านทรัพยากรบุคคลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และความต้องการจำเป็นพบว่าด้านที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านทรัพยากรบุคคล

แนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี พบว่า มีแนวทาง 29 แนวทาง ได้แก่ แนวทางการระดมทรัพยากรบุคคล 7 แนวทาง แนวทางการระดมทรัพยากรงบประมาณ 8 แนวทาง แนวทางการระดมทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี 6 แนวทาง และแนวทางการระดมทรัพยากรการบริหารจัดการ 8 แนวทาง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่ปรับปรุง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545) ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2553) และฉบับที่ 4 (พ.ศ.2562)*

จันทิมา อัชชะสวัสดิ์. (2556). *การระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา.* บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ณรงค์ฤทธิ์ ประทุมชัย. (2565). *แนวทางการพัฒนาการระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3.* บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

บุญส่ง จอมหงษ์ (2563). *การพัฒนาแนวทางการระดมทุนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27.* บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พิณสุดา สิริธรังศรี. (2553). *รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.* กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สังเวียน มาลาทอง. (2556). *การศึกษาสภาพการระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). *การประเมินความต้องการจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี. (2566). *รายงานผลดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565.* อุดรธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *รูปแบบการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา.* กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

_____. (2562). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579.* กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี. (2565). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี.* สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2567). *แนวทางการดำเนินงานตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567.* สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ สืบค้นจาก http://www.bopp.go.th.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement,* 30(3), 607-610.

Liker, R. (1976). *New way of managing Conflict.* New York: McGraw – Hill.

Niyomyart, P., Bubpha, S., & Bailee, C. (2023). *AREA–BASED EDUCATION STRATEGIES FOR PRIMARY SCHOOLS IN NONG KHAI PROVINCE.* Journal of Namibian Studies: History Politics Culture, 33, 634-652.